

radically opposite. **Research methodology** of the work is the methods of analysis and interpretation. **Research results.** Based on the explanations and interpretations that exist in the Eastern Japanese tradition about time and being, we see that they are focused on perceiving variability, fluidity, and being "at the moment" as certain principles of life itself. Change is the fullness of life, and accordingly, capturing this fullness can be primarily by capturing beauty in a fluid, volatile and short-lived. Thus, in the semantic model of the eastern Japanese culture of being, which manifests non-being (which, in turn, contains all the potential fullness of things) and acts as a manifestation of non-being, and time appears as a manifestation of change. In the Western semantic model, Postmodernism itself is already a manifestation of change. **Discussion.** For Westerners, Japanese culture has always been something mysterious, enigmatic, seductive, and unimaginable. The principles of understanding the fluidity of everything, the constancy of change, and the ephemerality of nature are embedded in this traditional culture. It can be argued that the Eastern Japanese tradition in the understanding of time tends to the possibility of maintaining a balance in continuous interaction with the outside world and ever-changing conditions. This tradition accepts variability unpretentiously and not suffering, but as a given (otherwise, it is not possible). «To be» for the Japanese means to be completely immersed in their own existence, and also means to be present here and now, being directly in the only moment of the present, in the spatial framework in which existence is manifested. Thus, "to be" from the standpoint of the Japanese mentality means to exist as second-hand self-actualization by constantly creating a "relationship" between man and the environment. **Conclusion.** Summing up all the above, it should be recognized that all that the Eastern tradition has carried for centuries, for the West is just a glimpse of the «sun» in the form of postmodern culture..

Keywords: time, being, "Byzantine time", traditional Eastern culture, Postmodern, postmodern Western culture, instantaneous, fluidity, change.

УДК 008:316.42

О. В. Павловська¹, Л. Л. Шкіль²

ЕКЗИСТЕНЦІАЛІСТСЬКИЙ ФЕМІНІЗМ СІМОНІ ДЕ БОУАРА

Факультет історії філософії НПУ імені М.П. Драгоманова
e-mail: olenapavlovska81@gmail.com¹, lshkil@ukr.net²
ORCID 0000-0003-1594-2730¹, ORCID 0000-0003-2410-1159²

Анотація. У статті розглядаються філософські погляди видатної письменниці та ідеологині феміністського руху Сімони де Бовуар як екзистенціалістський фемінізм. Аналізується внесок авторки у розвиток «фемінності» як відкриття феномену «іншої», визначення його як певного психологічного комплексу неповноцінності, та спроби вказати шлях до ймовірної подальшої самореалізації жінки. Розкривається інтерпретація письменницею історії у світлі екзистенціальної філософії, де жінка, через художній образ, вивчається авторкою як екзистант, провідним сенсом буття якої є прагнення до творчої та особистісної самореалізації. Обґрунтовується, що саме у цьому твердженні і розкривається основний сенс поняття екзистенціалістського фемінізму Сімони де Бовуар.

Ключові слова: фемінізм, екзистенціалізм, Сімона де Бовуар, екзистенціалістський фемінізм, феміністська думка, екзистант.

Вступ

Сімона де Бовуар – французька письменниця ХХ ст., головна ідеологиня феміністського руху. Подруга та одноплець одного з найвідоміших представників французького екзистенціалізму – Жана-Поля Сартра. Із середини минулого століття її філософські ідеї набули широкого розповсюдження всю Європою. Її робота «Друга стаття» вже давно набула статусу головного твору у розвитку феміністської думки ХХ століття. Застосовуючи екзистенціалістські поняття, категорії та підходи, письменниця показала абсолютну відчуженість жіночого існування як повсякчасного існування в ролі «іншої», підлеглої, не самодостатньої особистості. Свої філософські погляди Сімона де Бовуар вибудовує, виходячи далеко за рамки парадигми, оформленої філософами-чоловіками, стаючи творцем та однією з провідних фігур у культурі свого часу. Втім, вони ніколи не втрачали своєї актуальності, а сьогодні закликають до нового прочитання та переосмислення. Адже феміністська думка сьогодні не склалася як систематична, логічно пов'язана єдиною теорією. Вона не має єдиного теоретика, ідеолога, погляди якого визначили б усю феміністську думку загалом. Так, американська феміністська думка тягнє до Мілля, Дьюї, Вебера, Маркузе і Троцького. А

французька – до де Бовуар, Лакана, Дерріда. Незважаючи на наявні відмінності, в основі всіх цих поглядів лежить загальний фундамент, заснований на тих ідеях, що культура західного суспільства – патріархальна за своєю природою, маскуліно орієнтована, відмічена чоловічою домінантою. Ця домінанта характеризується апеляцією до раціональності і зневагою, емоційністю й тілесністю, культом сили та агресії, неподільним пануванням верховної влади, нехтуванням сфери приватного задля утвердження сфери публічного і політичного, насильством над природою. Соціальні ролі індивідів тут є нерівнозначними. Жінка, по суті, є носієм і охоронцем загальнолюдських моральних цінностей, національних особливостей (етнографи розрізняють народи за особливостями в приготуванні їжі і вихованні дітей – традиційно жіночих життєвих турбот). Втім біологічна особливість жінки не підняла, а опустила її статус.

Мета і завдання здійснити аналіз філософських поглядів Сімони де Бовуар як екзистенціалістського фемінізму на основі вивчення філософсько-дослідницької літератури, присвяченої спадщині письменниці.

Методологія дослідження

Для вирішення поставлених завдань у статті використовуються такі методи: біографічний, при

аналізі літератури та виявленні її зв'язку з біографією письменниці, яка розглядається як визначальний чинник художньої творчості; загальнонаукові – у виявленні попереднього стану розробки проблематики екзистенціальної філософії С. де Бовуар та її оцінки; узагальнення – для визначення загальних рис досліджуваної філософської системи, класифікація для виокремлення чіткої проблематики у філософії де Бовуар; порівняння, що використовувались при спробі визначення різними авторами біографії та філософських поглядів письменниці; аналітичні методи та метод індукції – для узагальнення фактів життєдіяльності, біографічного матеріалу, філософських та феміністичних поглядів письменниці.

Результати

Дослідницьку літературу, присвячену спадщині С. де Бовуар, можна поділити на чотири корпуси: 1) біографічні книги (С. Жюльєн-Киф, В. Агеєва); 2) аналіз філософського есе «Друга стаття» 1949 р. – феміністська література (Н. Хеніш); 3) філософські, соціологічні та політологічні дослідження, об'єктом яких стали статті та есе письменниці (С. Сетон); 4) літературознавчий аналіз творчого шляху письменниці, дослідження романів «Спогади шляхетної панянки», «Гостя», «Мандарини» 1954 р. (Н. Полторацька). Французький дослідник М. Дамбре аналізує відображення біографічних подій життя письменниці в її творах. Особливий інтерес викликає епістолярій письменниці (А. Рожкова), який дозволяє розкрити своєрідність жанру листів та особистість С. де Бовуар.

У галузі філософії феміністська думка розвивається в трьох основних напрямках: феміністська критика історії філософії, ревізія етики та сфера епістемології і філософії науки. Історико-філософський дискурс у фемінізмі спирається на цілу низку констатацій. По-перше, це «чоловіча перспектива» традиційної філософії. По-друге, людина в філософії ототожнюється з чоловіком. По-третє, констатується, що досвід видатних жінок зовсім не врахований і не оцінений у культурі.

У сфері етики феміністська думка зорієнтована на критику етики індивідуалізму з її принципами автономії особистості, права, свободи, рівності. Підкреслюється, що головний суб'єкт такої етики – чоловік. Ставши загальною, вона може призвести до відчуження. Індивідуалістичній етиці феміністська критика протиставляє «етику турботи» з її принципами причетності, відповідальності за інших і перед іншими, орієнтацією на світ людей, а не на світ предметів. І якщо в радикальних версіях ці дві етики протиставляються у вигляді бінарної опозиції, за принципом «або-або», то в ліберально налаштованих роботах ці два типи етики розглядаються як комплементарні, як дві складові загальнолюдської «етики турботи».

У сфері епістемології та філософії науки феміністська думка має найбільш скромні результати. З одного боку, в ній відпрацьовуються нові нетрадиційні підходи до дуалізмів різного роду, до бінарного бачення реальності: духовне-тілесне, раціональне-емоційне, об'єктивне-суб'єктивне тощо. Ці опозиції в культурі існують як ієрархічно побудовані модальності з

явною перевагою в статусі тих з них, які виражають у культурі чоловічий інтерес: духовне, раціональне, об'єктивне. Новий образ епістемології пов'язаний з побудовою недуалістичної, неієрархічної моделі знання. У ній людський досвід повинен бути взятий в цілісності своїх сторін. При цьому жодна складова досвіду не повинна розглядатися як нижча.

Загалом феміністська філософія має яскраво виражений соціоцентричний характер з інтересом до проблем влади, нерівності, справедливості, з прагненням ревізувати сформовані соціальні стереотипи. Найбільш значущою спробою філософського подолання розуміння трактувань чоловічого і жіночого початків правомірно вважати постмодерністську ідею «спокуси», яку детально описав Ж. Бодрійяр. Він моделює всесвіт, в якому жіночий початок не протиставляється чоловічому, але спокушає його. Перебуваючи у стихії спокуси, жіночність не виступає маркованим або немаркованим терміном опозиції. Предтечею сучасного фемінізму є робота Сімони де Бовуар «Друга стаття». Вона ж вважається «настільною книгою фемінізму» (Zephir, 1982: 1).

Дотримання принципу відповідальності за світ, який побудований не сторонньою силою, а самою людиною, вимагало, крім іншого, політичної активності, реальної участі в історичному процесі, – і письменниця, яка до війни була осторонь суспільного життя, з усією можливою пристрасністю включилася в боротьбу за мир та соціальні перетворення. Першою її книгою, що мала надзвичайний і почасти скандальний успіх, став не художній твір, а історичне і соціологічне дослідження становища жінки – «Друга стаття» (1949). Цей твір написано у жанрі філософського есе, який письменниця певним чином трансформувала. За межі традиційних рис жанру (незначний обсяг, вільна композиція) виходить фундаментальна праця С. де Бовуар, яка має логічно побудовану структуру. У цій великій і ґрунтовній роботі гострий і тверезий погляд Сімони де Бовуар – погляд філософа, який володіє інструментарієм світоглядного аналізу, і літератора, який зник занурюватись у людську психологію, – простежується весь спектр взаємин статей (включаючи і фізіологію, що в ті порівняно пуританські роки багатьох шокувало) і виявляє ознаки нерівноправності, «чоловічого шовінізму» в будь-яких, самих, здавалося б, нешкідливих його проявах.

Прихильники емансипації отримали в своє розпорядження і нові ідеологічні обґрунтування, і величезний фактичний матеріал – недарма ж «Друга стаття» стала воістину «біблією неофемінізму». І навіть ті критики, які досі не можуть пробачити С. де Бовуар її причетності до появи екзистенціалізму, ті, які і в некрологах (письменниця померла в 1986 році) не втрималися від численних закидів, говорили і говорять про її творчість тоном крайньої зневаги і запевняють, ніби славі своїй вона зобов'язана виключно Ж.-П. Сартру, – навіть вони змушені визнати: «Друга стаття» належить до числа книг, які кардинально змінюють суспільну свідомість. Так воно і є насправді: адже сьогодні основна теза, висунута Сімоною де Бовуар, настільки міцно увійшла в соціальний побут, що сприймається вже як трюїзм. На переконання письменниці, те, що прийнято вважати «жіночим початком», суть «не

сутність і не природа, але становище, створене цивілізацією на основі деяких особливостей фізіології» (Айвазова, 1997).

У книзі «Друга стаття» С. де Бовуар намагається проаналізувати становище жінки у «феміністичному» (соціальне становище), «жіночому» (біологічні ознаки і характеристик) аспектах. У своєму аналізі С. де Бовуар використовує інтерпретацію літературних текстів, де зосереджує увагу на художніх жіночих образах. С. де Бовуар інтерпретує проблемне поле, в якому письменники розкривають своїх героїнь. Окрім літературних текстів С. де Бовуар застосовує філософські, історичні, психоаналітичні, медичні, соціологічні праці та фактографію біографічних свідчень відомих письменників. Вагомим внеском С. де Бовуар є виявлення «фемінного» культурного коду в історії цивілізації, якому підкоряються «феміністський» та «жіночий» аспекти. Сутність «фемінного» коду полягає у відкритті «Іншого» мислення жінки, що сформовано маскулініним світоглядом, та подоланні «іншого» як психологічного комплексу неповноцінності. Авторка наголошує, що інтерпретує історію у світлі екзистенційної філософії, де жінка вивчається письменницею як екзистант, провідним сенсом буття якої є прагнення до творчості та особистісна самореалізація. Отже, екзистант – це той, хто самореалізується.

Утворення позиції «Іншої», як зазначає С. де Бовуар, бере витоки ще у первісній добі, коли у міфологічній свідомості відбувся перехід від Природи до Культури (Айвазова, 1997: 8). Сфери самореалізації чоловіка – полювання і рибальство («вбивство»), жінки – народження дитини, яку вона сама не може вигодувати. Отже, найважливішим на початку розвитку людства вважалось вбивство, а не народження, смерть, а не життя. Онтологічний сенс існування людини – вдосконалення життя, ось чому поступово виникає інститут землеробства, в якому саме жінка, коли щось вирощує, виявляє себе як екзистант. Мислення кочівників сконцентровано у часовому просторі на «миті», а світогляд землеробів ґрунтується на «майбутті». Отже, у землеробстві зміцнюється авторитет жінки, яка є близькою до землі і схожою на землю, оскільки їх поєднує спільність «народження», що символізує стабільність.

Інститут матріархату, як указує С. де Бовуар, формується із виникненням землеробства, в якому з'являється архетип жінка-земля. Саме тоді виникає уявлення у мисленні чоловіка про жінку – «Іншу». Інша-Жінка-Природа-Земля – це надприродне явище, оскільки вона здатна «народжувати», що є дивом, тому що чоловік тоді ще не усвідомив, що він так само причетний до акту «народження». Жінка є іманентною, оскільки гармонійно вписується у Природу, а чоловік – трансцендентним. Коли чоловік зрозумів, що причетний до «народження», спрацював механізм фізичної сили. Однак жінка залишилася в позиції «Іншого», який змінив свій статус: із надприродного дива перетворилася на «другорядний», «меншовагартісний», «слабкіший» об'єкт – «служницю», який не може подбати про себе і своїх дітей без допомоги чоловіка.

Отже, із протиставлення трансцендентний/іманентний виникає розвиток стосунків у конфлікті суб'єкт/об'єкт, де суб'єкт є виконувачем «дії» – «активним», а об'єкт чекає на «дію» – «пасивним». У християнському міфі про Адама і Єву, С. де Бовуар інтерпретує жінку як «Іншу», яка призначена для чоловіка, оскільки він сподівається реалізуватися як істота, коли заволодіє плоттю іншої істоти. У такий спосіб, «Інша» з'являється повнотою буття у противагу екзистенції. Для чоловіка в «Іншій» втілюється нестача, яку він прагне реалізувати у собі як екзистант, оскільки через неї хоче прийти до самого себе (Айвазова, 1997: 9).

«Інша» є відмовою, тіло жінки пасивне, а в тоталітарних режимах навіть відбувається відхід від жіночої сексуальності, коли виникає символ образу матері. С. де Бовуар вказує, що «феміністський» передбачає подолання статусу «Іншої», як певного комплексу неповноцінності, який спрямований на відкриття трансцендентності, та відходу від іманентності. Отже, творчий пошук жінкою себе як істоти має вийти за традиційні межі функцій матері та коханки, та спрямуватися на самореалізацію особистості у творчому потенціалі.

Слід звернути увагу на інтерпретацію С. де Бовуар конфлікту мати/син: «Визнати себе сином своєї матері – це визнати матір у собі самому, увібрати в себе жіночність як зв'язок із землею, з життям, з минулим» (Бовуар, 1994: 186). «Уславлювати матір – це сприймати народження, життя і смерть водночас у їхній природній і соціальній формах» (Бовуар, 1994: 187). Ці філософські засади суперечать маскулініній сутності чоловічої природи, яка ґрунтується на фізичній силі, протиставленні чоловічого/ жіночого, пріоритеті вбивства над життям, встановленні і пануванні своєї влади. Найнеприємнішим для чоловіка, як зазначає С. де Бовуар, є його порівняння із жінкою. У слов'янській фольклорній культурі навіть сформувався вислів, яким дорікають чоловіка: «Ти як баба!». Отже, метою чоловіка є бути несхожим із жінкою.

Письменниця намагається переосмислити інтерпретацію З. Фройдом комплексу Едіпа, стверджуючи, що дуже наївно думати, що син бажає переспати із власною матір'ю. С. де Бовуар відмічає заборону, яка є внутрішньою і соціальною, що стає нормою. Отже заборона, як норма, формує шанування, яке слід визначити як сублимацію індивіда. Ставлення до матері обов'язково впливає на стосунки чоловіка із жінками, в яких він прагне знайти і частку материнської чистоти, що виявляється шануванням.

С. де Бовуар у книзі «Друга стаття» осмислює інститут шлюбу, виокремлюючи як найважливіші засади для його утворення матеріальні цінності та піклування про спадок. Саме посох давав жінці якусь імовірність права голосу у родині. Досліджуючи європейську історію письменниця вказує на три різновиди шлюбу у Давньому Римі, яким протиставляє стан гречанки у «демократичному» давньогрецькому суспільстві. Римлянка, як абсолютно обмежена у правах, і гречанка, як зовсім позбавлена прав, протиставляються С. де Бовуар. У шлюбі, як указує С. де Бовуар, чоловік і жінка об'єднуються спільними клопотами про майно, яке, по суті, належить чоловіку.

Кохання, відмічає письменниця, не має жодного відношення до шлюбу. Першими поставили проблему – існування кохання у шлюбі – романтики на межі XVIII–XIX ст. Літературний романтичний герой помирав через недосконалість світу, в якому не можна жити разом із коханою людиною (Агеева, 1994: 11).

Реалісти XIX ст., відмічає С. де Бовуар, зображували шлюб як контракт. У модерних пошуках XX ст. інститут шлюбу знищується, оскільки індивід прагне кохання, яке є тимчасовим і швидкоплинним, отже, особистість у пошуках кохання змінює об'єкти протягом життя. Шлюб передбачає почуття відповідальності, а кохання утворюється із чуттєвості, яка не може виступити гарантом тривалих людських стосунків, хіба що відбудеться диво, на яке вказував С. К'еркегор, як зазначає С. де Бовуар. Письменниця відмічає, що шлюб знищує «Іншу», оскільки в ньому зникає еротика, і стає певним тягарем для чоловіка. У шлюбі від «Іншої» чоловік очікує, щоб вона підтверджувала його буття: виконувала функції глядача, судді, подруги, служниці. Кохання може бути сильним і міцним, лише в умовах вільного вибору. А в шлюбі екзистенційний вибір реалізується через обов'язок. Отже, коли жінка вирішує стати матір'ю, почуття обов'язку стає її екзистенційним вибором. Тобто, жінки, які через певні умови навіть мимоволі не стали причетними до шлюбних стосунків, або від них відмовились, підсвідомо зробили екзистенційний вибір на користь свободи, та уникали екзистенції обов'язку і відповідальності.

Обговорення

Звичайно, деякі судження С. де Бовуар виявляються спірними. Наприклад, письменниця визначає материнство як «компроміс між самозакоханістю, альтруїзмом, мрією, щирістю, нещирістю, відданістю і цинізмом» (Айвазова, 1997: 147). Цинізм і нещирість – це ненормативні риси материнства. Якщо вони простежуються у матері, їх слід інтерпретувати як психічну хворобу, яка наділяє характер жінки індивідуальними рисами, але це скоріше виключення. Також не є правомірним твердження письменниці, що мати відчуває ревності (Айвазова, 1997: 157) по відношенню до дочки, коли усвідомлює, що доросла дівчина може обходитися без неї. Тут С. де Бовуар розмірковує з позиції дочки, яка не знає, що насправді відчуває мати: скоріше, – це хвилювання та страх, що дитина потрапить у пастку, саме тому її слід захистити від оточуючого світу, а не ревності.

Спірним є твердження, що актриси вдаються до крадіжки (Айвазова, 1997: 157) тому, що у них не має грошей. Ще Еміль Золя у романі «Дамське щастя» намагався проаналізувати відчуття жінки, яка краде, пояснюючи естетичною насолодою жінки збудження її психологічного стану під час крадіжки. На початку XXI ст. цей феномен визначили як шопліфтінг, коли під час крадіжки через хвилювання від уявлення про покарання в організмі жінки виділяється адреналін.

Особливе значення в аналізі екзистенційного фемінізму С. де Бовуар займає тема кохання. Звісно, цей аспект у творі «Друга стаття» має свою цінність. Коли вона пише про це почуття, мимоволі згадуються її взаємини з Сартром. Тема кохання – ще одна важлива тема у стосунках між чоловіком та жінкою,

більш інтимних, звісно, ніж у взаємозв'язку жінки і суспільства. Але це теж тема, яка так чи інакше мала бути розглянута у такій фундаментальній праці. Як може любити феміністка протилежну стать і чи здатна вона взагалі на світлі почуття до чоловіка? З точки зору феміністки де Бовуар маємо наступне твердження з книги: «Кохання прагне самозречення на користь головного суб'єкта... Справжнє кохання могло б народитись у взаємному визнанні обох свобод. Кожен із коханців завдаватиме тоді страждань і собі самому, й іншому: жоден не відречеться од своєї трансцендентності, жоден не спотворить себе; обоє визначатимуть цінності світу і свої цілі. Для обох кохання буде відкриттям самого себе через самопожертву і збагачення світу» (Бовуар, 1994: 204). Як на наш погляд, це є дуже глибоке твердження з уст жінки-екзистенціалістки, яка, безсумнівно, знала, що таке кохання і вміла кохати. Згадуючи її любовну біографію, ту її вагому частину, коли вона була із Сартром, ми можемо констатувати наступне: визнання свободи кожного у стосунках, якби важко це не було, – ось той важливий фундамент, на якому будувалась, насамперед, духовна та інтелектуальна вірність одне одному.

«Лише тоді, коли гідність людської істоти не буде залежати від її належності до тієї чи іншої статі, а від тих успіхів, яких людина, долаючи труднощі, доб'ється у своєму вільному існуванні, – лише тоді історія, проблеми, сумніви і надії жінки і всього людства зіллються, і в своєму житті і творчості жінка буде прагнути відкрити таємниці світу, а не тільки своєї особистості. Але, до тих пір, поки їй доводиться боротися за свою людську гідність, вона не може стати творцем» (де Бовуар, 1994: 353). Отже, де Бовуар висловлює протест проти пригнічення свобод людини, жінки. Єдиний шлях для того, щоб дозволити жінці творити своє життя власними силами, – не принижувати її гідність, не заважати у її виборі власної долі. Найгірше, що може бути – це нав'язування ззовні моделей поведінки, негативного впливу на свідомість і придушення гідності людини. В таких «сприятливих» умовах без натяку на власну думку, позицію і вибір жінці важко не те що творити та бути у піднесеному стані, жінці важко вижити навіть за наявності таланту та високого рівня інтелекту.

Дуже багато чоловіків (а саме вони переважно писали рецензії) не погодилися ні з головною думкою, ні з наступними з неї висновками про власні схильності до «шовінізму». На авторку накинулися, причому особливо затято – співвітчизники, свято впевнені, що вже вони-то – галантні французи! – знають жінок наскрізь. У ставленні до С. де Бовуар, втім, галантності не виявилось: розлючені рецензенти ганьбили її, наскільки вистачало винахідливості. І з цього моменту кожна нова річ письменниці зустрічалася пильною і часто недоброзичливою увагою. Без перебільшення можна стверджувати, що світову популярність Сімоні де Бовуар принесла книга «Друга стаття», присвячена дослідженню феномену «жіночого» і становища жінки в суспільстві.

Висновки

Отже, можна стверджувати, що, по-перше, Сімона де Бовуар своєю письменницько-філософською діяльністю детально проаналізувала і значно вплинула на хід маскулінного та фемінного мислення. По-друге, виявила необхідність жінки самореалізуватися у творчому потенціалі, тобто вийти за традиційні межі функцій матері і коханки, адже жінка не може і не повинна обмежувати себе лише цими ролями. По-третє, її заслугою є також висунення постулату про подолання «Іншого» як психологічного комплексу неповноцінності у жінок, який спрямований на відкриття трансцендентності, а не іманентності, активності, а не пасивності, сили, а не слабкості. С. де Бовуар описує становище жінки у «феміністичному» – соціальне становище, «жіночому» – біологічні домінанти, та «фемінному» – комплекс культурних ознак і характеристик – аспектах. «Друга стаття» – книга, яка практично є заклик до жінок, які мають потенціал, чи то творчий, чи то інтелектуальний, а відтак – їхнім обов'язком є максимально розкрити його і зуміти його реалізувати – у творчості, у професійній діяльності. Писемниця інтерпретує історію у світлі екзистенціалістської філософії, де жінка, через художній образ, вивчається письменницею як екзистант, провідним сенсом буття якої є прагнення до творчості та особистісна самореалізація. У цьому твердженні і розкривається основний сенс поняття екзистенціалістського фемінізму Сімони де Бовуар.

Е. В. Павловская, Л. Л. Шкиль

ЭКЗИСТЕНЦИАЛИСТСКИЙ ФЕМИНИЗМ СИМОНИ ДЕ БОВУАР

Аннотация. В статье рассматриваются философские взгляды выдающейся писательницы и идеолога феминистского движения Симоны де Бовуар как экзистенциалистский феминизм. Анализируется вклад автора в развитие «феминности» как открытого феномена «Другой», определение его как психологического комплекса неполноценности и попытка указать путь к дальнейшей самореализации женщины. Раскрывается интерпретация писательницей истории в свете экзистенциальной философии, где женщина через художественный образ изучается автором как экзистант, смыслом бытия которой является стремление к творческой и личностной самореализации. Обосновывается, что именно в этом утверждении и раскрывается основополагающий смысл понятия экзистенциалистского феминизма Симоны де Бовуар.

Ключевые слова: феминизм, экзистенциализм, Симоны де Бовуар, экзистенциалистский феминизм, феминистское мнение, экзистант.

O. Pavlovska, L. Shkil

SIMONE DE BEAUVOIR'S EXISTENTIALIST FEMINISM

Introduction. Simone de Beauvoir is a French writer of the XX century and the main ideologue of the feminist movement. Since the middle of the last century, her philosophical ideas have become widespread throughout Europe. However, they have never lost their relevance, and today they call for rereading and rethinking. **The aim and tasks** are the analysis of Simone de Beauvoir's philosophical views as existentialist feminism based on the study of philosophical research literature on the legacy of the writer. **Research methodology.** The biographical, classifications, analytical methods, and the method of induction are used in the article to solve the set tasks. The research literature on the legacy of S. de Beauvoir can be divided into four parts: 1) biographical books; 2) analysis of the philosophical essay "The Second Sex"; 3) philosophical, sociological, and political science research; 4) literary analysis of the writer's creative path. **Research results.** The article examines the philosophical views of the famous writer Simone de Beauvoir as existentialist feminism. The author's contribution to the development of "femininity" is a discovery of the phenomenon of Other, its definition as a certain psychological complex of inferiority, and an attempt to point the way to the possible further self-realization of women. The writer's interpretation of history in the light of existential philosophy is revealed, where a woman is studied by the author as an existent through an artistic image, the leading meaning of which is the desire for creative and personal self-realization. It is substantiated that it is in this statement that the basic meaning of the concept of existentialist feminism of Simone de Beauvoir is revealed. **Discussion.** Some of the judgments of S. de Beauvoir seem to be controversial. For example, the definition of motherhood, jealousy of the mother toward an adult daughter, and others. **Conclusions.** It is safe to say that, firstly, Simone de Beauvoir, with her writing and philosophical work, analyzed in detail and significantly influenced the course of masculine and feminine thinking. Secondly, she revealed the need for women to realize their creative potential, i.e. to go beyond the traditional boundaries of the functions of mother and mistress, because a woman cannot and should not limit herself to these roles. Thirdly, she also credits the postulate of overcoming the Other as a psychological inferiority complex in women, which aims to discover transcendence, not immanence, activity, not passivity, strength, not weakness.

Keywords: feminism, existentialism, Simone de Beauvoir, existentialist feminism, feminist thought, existent.

Список літератури

1. Zephir J. Le Néoféminisme de Simone de Beauvoir / J. Zephir. – Paris: Denoël-Gonthier, 1982. – 420 p.

2. Абсолютные истины Симоны де Бовуар [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vokrugsveta.ru/vs/article/6229/>

3. Агеева В. Філософія жіночого існування / В. Агеева // де Бовуар С. Друга стаття; пер. з франц. Воробйова Н., Воробйов П., Собко Я. – в 2 т. – К. : Основи, 1994. – Т. 1. – С. 5-21.

4. Айвазова С. Сімона де Бовуар : етика подлинного существования / С. Айвазова. – М.: Прогресс, 1997. – 197 с.

5. Бовуар С. де Друга стаття : У 2 т. / С. де Бовуар; пер. с франц. Н. Воробйової, П. Воробйова. –Т. 1. – К. : Основи, 1994. – 390 с.

6. Бовуар С. де Друга стаття : У 2 т. / С. де Бовуар; пер. с франц. Н. Воробйової, П. Воробйова. –Т. 2. – К. : Основи, 1994. – 392 с.

References

1. Absolutnye istiny Simony de Bovuar [Absolute truths of Simone de Beauvoir]. <http://www.vokrugsveta.ru/vs/article/6229/>.

2. Aheieva, V. 1994. "Filosofiiia zhinochoho isnuvannia" [Philosophy of women's foundation]. In de Bovuar S. Druha stat, de Beauvoir S. Another to become. 2 vols. Vol. 1. Translated by N. Vorobiova, P. Vorobiov, Ya. Sobko. Kyiv: Osnovy.

3. Ayvazova, S. 1997. Simona de Bovuar: etika podlinnogo sushchestvovaniia [Simone de Beauvoir: the ethics of true existenc]. Moscow: Progress.

4. Bovuar S. de. 1994. Druha stat [The Second Sex]. 2 vols. Vol. 2. Translated by N. Vorobiova, P. Vorobiov. Kyiv: Osnovy.

5. Bovuar, S. de. 1994. Druha stat [The Second Sex]. 2 vols. Vol. 1. Translated by N. Vorobiova, P. Vorobiov. Kyiv: Osnovy.

6. Zephir, J. 1982. Le Neofeminisme de Simone de Beauvoir. Paris: Denoel-Gonthier.